

ביבליוגרפיה

1. ארכיונים

סנקט-פטרבורג ומחוז לנינגרד:

ארכיון ממלכתי מרכזי של סנקט-פטרבורג - TsGASPb

ארכיון מרכזי ממלכתי של מסמכים היסטוריים ופוליטיים בסנקט-פטרבורג - TsGAIPD

ארכיון של המחלקה הפטרבורגית במכון למדעי המזרח של האקדמיה הרוסית למדעים - APO IVRAN

ארכיון ממלכתי מרכזי של ספרות ואומנות (סניף בסנקט-פטרבורג) - TsGALIP

ארכיון ממלכתי של מחוז לנינגרד בויבורג (ויבורג) - GALO

ארכיון שרות הרישום וקבצים ארכיוניים של הנהלת שרותי הביטחון הפדרליים בסנקט-פטרבורג ובמחוז לנינגרד –

ALO SRAF

הארכיון של הספרייה הלאומית של רוסיה ב סנקט-פטרבורג

מוסקבה:

ארכיון ממלכתי של הפדרציה הרוסית - GARF

ארכיון רוסי ממלכתי לכלכלה - RGAE

קייב:

ארכיון ממלכתי מרכזי של ארגונים ציבוריים באוקראינה - TsDAGOU

ירושלים:

ארכיון של המרכז לחקר ותעודת יהדות מזרח אירופה - אימ"א

הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי

ארכיון ציוני מרכזי – אצ"מ

ארכיון של בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי

ניו-יורק:

ארכיון ארגון הג'וינט האמריקני - AJJDC Archives

2. תיעוד שפורסם או קובצי תעודות

מ' אלטשולר, 'אגרות חיים לנסקי', בחינות, 9-8 (תשל"ח-תשל"ט), עמ' 153-210.

א' מוניץ, 'שתי תעודות על החיים הדתיים של יהודי ברית-המועצות', שבות, 9 (תשמ"ג), עמ' 104-107.

י' שניאורסון, אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ נ"ע מליובאוויטש, ניו-יורק 1982, כרך א.

M. Agurskii, M. Shklovskaya (Eds.), M. Gorkii, *Iz literaturnogo nasledia. Gorkii i evreiskii vopros*, Jerusalem 1986.

M. Beizer, 'An Unsent Letter from Simon Dubnow to Lenin', *Jews in Eastern Europe*, 2 (24), 1994, pp. 49-51.

M. Beizer, 'V. Izmozik, Dzerzhinskii's Attitude toward Zionism', *Jews in Eastern Europe*, 1 (23), 1994, pp. 64-70.

Dekrety sovetskoi vlasti, Vols. 1-14, Moscow 1957-1997.

P. Gidulyanov, *Otdelenie tserkvi ot gosudarstva v SSSR*, Moscow 1926.

Istoria sovetskoi politicheskoi tsenzury. Dokumenty i kommentarii, Moscow 1997.

KPSS v rezolutsiyakh i resheniakh s'ezdov, konferentsyi i plenumov TsK, 8th Edition, Vols. 1-14, Moscow, 1970-1982.

V. Lebedeva-Kaplan, 'Tri pisma iz 1919 g.', *Istoria evreev v Rossii*, St. Petersburg 1993, pp. 134-147.

I. Markon, 'Delo o sozzhenii otstavnogo kapitan-poruchika Aleksandra Voznitsina za otpadenie v evreiskuiu veru i Borokha Leibova za sovrashchenie ego', Appendix to *Perezhitoe*, Vols, 2-4, pp. 1-112. Second pagination.

E. Melamed, 'Soviet Documents on the Korosten Rabbinical Congress', *Jews in Eastern Europe*, 1 (29), 1996, pp. 41-52.

B. Morozov, "'Pompolit" and the Immigration of Zionists from the Soviet Union to Palestine 1927-1937', *Shvut*, 6(22), 1997, pp. 103-123.

Organizatsia sovetskoi nauki v 1926-1932 gg., Sbornik dokumentov, Leningrad 1975.

Perepiska sekretariata TsK RSDRP (b) s mestnymi partiinymi organizatsiyami. Sbornik dokumentov, Vols. 1-8, Moscow 1957-1974.

Petrogradskii soviet rabochikh i soldatskikh deputatov. Protokoly zasedanii, Moscow-Leningrad 1925.

Rayonnye sovety Petrograda v 1917 godu. Proptokoly, rezolyutsii, postanovleniya obshchikh sobranii i zasedanii ispolnitelnykh komitetov, Vol. 3, Moscow 1966.

Sobranie uzakonenii i rasporyazhenii rabocheho i krestianskogo pravitelstva, Moscow 1922-1923.

Sudby natsionalnykh menshinstv na Smolenshchine, 1918-1938. Dokumenty i materialy, Smolensk 1994.

Vtoroi Vserossiiskii s'ezd sovetov, Moscow 1928.

3. תיעוד בעל-פה

ברטה יופה, 1988

נגה קליונסקיה, 1985

יליהו קצנלנבוגן, 1987

4. עיתונים וכתבי-עת, שנתונים, חוברות פריודיות

בחינות, ירושלים, 1970-1978.

גליונות, תל-אביב, 1934-1935.

גשר, תל-אביב, 1971.

הדואר, ניו-יורק, 1928-1929.

היינט, ורשה, 1930-1931.

דער טאג, ניו-יורק, 1928-1929.

כתובים, תל-אביב, 1927-1930.

ליטערארישע בלעטער, ורשה, 1929, 1933.

העבר, ירושלים, 1958-1971.

העולם, לונדון, 1927.

העם, מוסקבה, 1917-1918.

דער עמעס, מוסקבה, 1922, 1924, 1927, 1929-1938.

דער ערד-ארבעטער, פטרוגרד, 1921.

די פרייע יוגנט, ורשה, 1927-1928.

צוקונפט, ניו-יורק, 1928.

קולטור און בילדונג, מוסקבה-פטרוגרד, 1918-1920.

הרפואה, תל-אביב, 1929.

שבות, תל-אביב, 1975-1994.

שטערן, מינסק, 1926.

שערי ציון, ירושלים, 1931.

Aviv, Jerusalem, 1989.

Arkhir russkoi revolutsii, Moscow, 1991-1993.

Bezbozhnik u stanka, Moscow, 1927-1929.

- Borba*, Moscow, 1918-1920.
- Canadian-American Slavic Studies*, Pittsburgh, 1992.
- Delo pomoshchi*, Petrograd, 1916-1917.
- East European Jewish Affairs*, London, 1991-1993.
- Erets-Israel*, Petrograd, 1918-1919.
- Etnografija Peterburga-Leningrada*, Leningrad, 1987-1988.
- Evreiskaya letopis*, Moscow-Petrograd, 1923-1926.
- Evreiskaya nedelya*, Moscow, 1917-1918.
- Evreiskaya proletarskaya mysl*, Kiev-Kharkov-Moscow, 1919-1926.
- Evreiskaya rabochaya khronika*, Petrograd, 1917-1918.
- Evreiskaya shkola*, St. Petersburg, 1993-1995.
- Evreiskaya starina*, Petrograd (Leningrad), 1918-1930.
- Evreiskaya tribuna*, Petrograd, 1918.
- Evreiskaya tribuna*, Paris, 1922.
- Evreiskaya zhizn*, Moscow, 1917.
- Evreiskie vesti*, Petrograd, 1916-1917.
- Evreiskii yezhegodnik "Kadima" na 1918-1919 g.*, Petrograd, 1918.
- Evreiskii krestyanin*, Moscow, 1926.
- Evreiskii mir*, Petrograd, 1917.
- Evreiskii proletarii*, Petrograd, 1917.
- Evreiskii rabochii*, Petrograd, 1918.
- Evreiskii student*, Petrograd, 1918.
- Evreiskii student*, Moscow, 1922-1923.
- Evreiskii vestnik*, Petrograd, 1922.
- Evreiskii zhurnal*, Moscow - New York - Tel Aviv - Geneva, 1991.
- Gehaluts (Hehaluts)*, Moscow, 1924-1926.
- Golos Bunda*, Petrograd, 1917.
- Der Israelite*, Berlin, 1931.
- Izvestiya Organizatsionnogo Buro TsK Organizatsii sionistskoi molodezhi "Gehover,"* Moscow, 1918.
- Informatsionni biuleten Evreiskoi gruppy Otdela natsionalnostei Gosudarstvennoi publichnoi biblioteki imeni M.E. Saltykova-Shchedrina v Leningrade*, Leningrad, 1934-1935.
- Iz glubiny vremen*, St. Petersburg, 1998.

- Izvestiya Peterburgskogo komissariata po delam natsionalnostei*, Petrograd, 1919.
- Izvestiya Petrogradskogo OZE (Izvestiya OZE)*, Petrograd, 1917-1919.
- Izvestiya Petrogradskogo soveta rabochikh deputatov*, Petrograd, 1917-1918.
- Izvestiya TsK sionistskoi narodnoi fraktsii "Tseire Tsion,"* Petrograd, 1917-1918.
- Jewish Social Studies*, Philadelphia, 1968.
- Jews and Jewish Topics in the Soviet Union and Eastern Europe*, Jerusalem, 1989-1992.
- Jews in Eastern Europe*, Jerusalem, 1993-1994.
- Khronika evreiskoi zhizni*, Petrograd, 1918-1918.
- Kino*, Leningrad, 1929.
- Komsomolskaya pravda*, Moscow, 1928-1929.
- Krasnaya gazeta*, Petrograd, 1922-1924, 1928-1929.
- Krasnaya zvezda*, Moscow, 1929.
- Krasnyi Baltflot*, Leningrad, Leningrad, 1928.
- Krestyanskaya pravda*, Luga, 1928.
- Leningradskaya pravda*, Leningrad, 1924-1939, 1989.
- Leningradskii evreiskii almanakh*, Leningrad, 1982-1989.
- Leningradskii rabochii*, Leningrad, 1929.
- Makkabi*, Odessa, 1917-1919.
- Menora*, Jerusalem, 1990.
- Minuvsheye. Istoricheskii almanakh*, Paris, 1987-1989.
- Nakanune*, Moscow, 1920-1921.
- Narod moi (Ami)*, Leningrad-St. Petersburg, 1990-1994.
- Narody Azii i Afriki*, Moscow, 1990.
- Nash put*, Velikie Luki, 1928-1929.
- Nasha strana*, Tel Aviv, 1981.
- Nevskii prospekt*, St. Petersburg, 1991.
- Nezavisimaya gazeta*, Tel Aviv, 1991.
- Novosti nedeli*, Tel Aviv, 1994.
- Novyi put*, Moscow, 1916-1918.
- Perezhitoe*, St. Petersburg, 1910-1913.
- Petrogradskaya pravda*, Petrograd, 1918-1924.
- Pskovskii nabat*, Pskov, 1928-1929.
- The Russian Review*, Columbus (Ohio), 1982

- Razsvet*, Petrograd, 1917-1918.
- Razsvet*, Berlin, 1922-1926.
- Shvut*, Tel-Aviv, 1995-2001.
- Smena*, Leningrad, 1927-1929, 1990.
- Soviet Jewish Affairs*, London, 1968-1991.
- Strana i mir*, Munich, 1985-1986.
- Studies in Contemporary Jewry*, Jerusalem, 1987-1988.
- Tribuna evreiskoi sovetskoi obschestvennosti*, Moscow, 1927-1937.
- Uchennye zapiskii Instituta Vostokovedeniya (AN SSSR)*, Moscow, 1960.
- Uchyonye zapiski LGU (Leningradskogo Gosudarstvennogo Universiteta). Seria vostokovedcheskikh nauk*, Leningrad, 1960.
- Vechernii Leningrad*, Leningrad, 1990.
- Vecherniaya Krasnaya gazeta*, Petrograd, 1923.
- Vestnik evreiskogo prosveshcheniya*, St. Petersburg (Petrograd), 1913-1916.
- Vestnik evreiskogo universiteta v Moskve*, Moscow, 1992-1996.
- Vestnik evreiskoi kultury*, Riga, 1989-1991.
- Vestnik evreiskoi obshchiny*, St. Petersburg, 1913-1914.
- Vestnik LGU (Leningradskogo Gosudarstvennogo Universiteta)*, Leningrad, 1991.
- Voprosy biologii i patologii evreev*, Leningrad, 1926-1930.
- Voprosy filologii stran Azii i Afriki*, Leningrad, 1971.
- Voskhod*, St. Petersburg, 1881-1898.
- Yazyk i myshlenie*, Moscow, 1940.
- Zhizn isskustva*, Leningrad, 1929.
- Zhizn natsionalnostei*, Moscow, 1918-1924.
- Zvenya*, Moscow – St. Petersburg, 1991-1992.

5. זיכרונות וביוגרפיות

- יא ארז (עורך), חלוצים היינו ברוסיה, תל-אביב 1976.
- ז' בלום, פועלי-ציון אין ראטנפארבאנד, תל-אביב תשל"ח.
- ד' בן-גוריון, זכרונות, תל-אביב 1971.
- א' גולדשטיין, 'פרקי זיכרונות', העבר, י"ד (תשכ"ז), עמ' 3-87.
- ש' גינזבורג, אמאליקע פעטערבורג, ניו-יארק 1944.
- ב' דינור, בימי מלחמה ומהפכה, ירושלים 1960.

- ב' דינור, בעולם ששקע, ירושלים 1958.
- א' זרחין, 'לפני המאסר ולאחר השחרור', בספרו של ח' לנסקי, מעבר נהר הלתי, תל-אביב 1960, עמ' 256-260.
- נ' ניר-רפאלקס, פרקי חיים, במעגלי הדור והתנועה 1884-1918, תל-אביב 1958.
- י' סערוני, 'החבורה הלנינגרדית', בספרו של ח' לנסקי, מעבר נהר הלתי, תל-אביב 1960, עמ' 226-238.
- י' רבינוביץ', ממוסקבה עד ירושלים. המאבק היהודי הלאומי בברית המועצות, ירושלים 1957.
- א' שטיינבערג, 'שמעון דובנאוו', די גאלדענע קייט, 39 (1961), עמ' 5-20.
- נ' ש' ששונקין, זכרונותי, ירושלים תש"מ.

D. Anin, *Revoliutsiya 1917 goda glazami ee rukovoditelei*, Rome 1971.

- A. Belov-Elinson, 'Moi pervyi uchitel sionizma', *Menora*, 24 (1990), pp. 68-85.
- V. Chernov, *Pered burei*, New York 1953.
- S. Dubnov, *Kniga zhizni*, Vols. 1-2, Riga 1934-1935.
- F.M. (Raize), 'Vospominanie o Lenskom', *Leningradskii evreiskii almanakh*, 12 (1987), pp. 18-19.
- M. Harari, *Memoirs*, London 1972.
- E. Mazo, 'Vospominaniya starogo evreya', *Narod moi*, 14 (1990).
- O. Mandelshtam, *Shum vremeni*, Leningrad 1925.
- N.N. Poletika, *Vidennoye i perezhitoye*, Jerusalem 1982.
- A. Sinegub, 'Zashchita Zimnego dvortsa', *Arkhiv russkoi revoliutsii*, 4 (1991), pp. 121-197.
- G.B. Sliozberg, *Dela minuvshikh dnei*, Vol. 3, Paris 1934.
- M. Smilg-Bernario, 'Na sovetskoi sluzhbe', *Arkhiv russkoi revoliutsii*, 3 (1991), pp. 155-166.
- N. Sukhanov, *Zapiskii o revolutsii*, Vols. 1-7, Berlin 1922-1923.
- L. Trotskii, *O Lenine. Materialy dlya biografy*, Moscow 1924.
- M.D.Vrangel, 'Moya zhizn v sovetskom rayu', *Arkhiv russkoi revolutsii*, 4 (1991), pp. 198-213.

6. ספרי עזר

- א' גרינבוים, רבני ברית המועצות בין מלחמות העולם 1917-1939, חומר ללקסיקון ביו-ביבליוגרפי, ירושלים תשנ"ד.
- ז' זילבערצווייג, לעקסיקאן פון יידישן טעאטרער, ניו-יארק 1931.
- לעקסיקאן פון דער נייער יידישער ליטעראטור, ניו-יארק 1956-1981, כרכים 1-8.

ב' פינקוס וא' גרינבוים (עורכים), פירסומים רוסיים בברית-המועצות על יהודים ויהדות 1917-1967, ביבליוגרפיה, ירושלים תש"ל.

- Bolshaya Sovetskaya Entsiklopedia*, 1st Edition, Vols. 1-65, Moscow 1926-1947.
- Bolshaya Sovetskaya Entsiklopedia*, 2nd Edition, Vols. 1-51, Moscow 1949-1958.
- Bolshaya Sovetskaya Entsiklopedia*, 3rd Edition, Vols. 1-30, Moscow 1969-1978.
- Encyclopaedia Judaica*, Vols.1-17, Jerusalem 1972-1982.
- Evreiskaya Entsiklopedia*, Vols. 1-16, St. Petersburg 1908-1913.
- Evreiskoe naselenie SSSR*, Vols. 1-4, Moscow 1927-1929.
- Gorodskie imena segodnia i vchera*, Leningrad 1990.
- Istoria Leningradskogo universiteta. Ocherki*, Leningrad 1969.
- Istoria natsionalnykh partii v Rossii*, Moscow 1997.
- Istoriya sovetskogo dramaticheskogo teatra*, Vols. 1-6, 1966-1971.
- A.I. Kokurin, N.V. Petrov, *Lubianka, 1917-1960. Spravochnik*, Moscow 1997.
- Kratkaya Evreiskaya Entsiklopedia*, Vols. 1-10, Jerusalem 1976-2001.
- V.O. Levanda, *Polnyi khronologicheskii sbornik zakonov i polozhenii, kasaiushchikhsya evreev, ot ulozheniya tsarya Alekseya Mikhailovicha do nastoyashchego vremeni ot 1649-1873*, St. Petersburg 1874.
- Malaya Sovetskaya Entsiklopedia*, 1st Edition, Vols. 1-10, Moscow 1928-1932.
- Malaya Sovetskaya Entsiklopedia*, 2nd Edition, Vols. 1-11, Moscow 1937-1947.
- Materialy po statistike Petrograda*, Vol. 1, Petrograd 1920.
- S.D. Miliband, *Biograficheskii slovar sovetskikh vostokovedov*, Moscow 1975.
- M. Mysh, *Rukovodstvo k russkim zakonam o evreyakh*, St. Petersburg 1904.
- Narkompros RSFSR. Gosudarstvennyi muzei etnografii. Evrei v tsarskoi Rossii i v SSSR, kratkii putevoditel po vystavke*, Leningrad 1939.
- Ocherki istorii Leningrada*, Vols. 1-6, Leningrad 1955-1970.
- Ocherki po istorii Leningradskogo universiteta*, Vols. 1-3, Leningrad 1962-1976.
- N. Orleanskii, *Zakon o religioznykh obyedinenuyakh RSFSR*, Moscow 1930.
- Otchet obshchestva popecheniya i prizreniya prestarelykh i besprizornykh evreev pri Nizhgubsobese za 1925 god*, Nizhnii Novgorod 1926.
- Otchet po Sankt-Peterburgskim uchilishcham OPE za 1901 g.*, St. Petersburg 1902.
- Otchet Tsentralnogo komiteta pomoshchi zhertvam voiny s nachala deyatelnosti (avgust 1914) po 30 iyunia 1917*, Petrograd 1918.

- N.V. Petrov, K.B. Skorin, *Kto rukovodil NKVD: 1934-1941. Spravochnik*, Moscow 1999.
- Sankt-Peterburg, Petrograd, Leningrad: Entsiklopedicheskii spravochnik*, Moscow 1992.
- Sobranie zakonov i rasporyazhenii rabocheho i krestyanskogo pravitelstva. Sbornik dekretov 1917-1918 gg.*, Moscow 1920.
- Spravochnik partiinogo rabotnika*, Moscow 1922.
- Ustav Leningradskoi evreiskoi religioznoi obshchiny*, Leningrad 1925.
- Ustav obshchiny "Tora vedaas,"* Petrograd 1917.
- Ves Leningrad. Adresnaya i spravochnaya kniga:*
- for 1894-1914 – *Ves Peterburg*, St. Petersburg 1893-1913;
 - for 1915-1917, 1922, 1923 - *Ves Petrograd*, Petrograd 1914-1922;
 - for 1924-1927, 1931, 1935 - *Ves Leningrad*, Leningrad 1924-1930;
 - for 1928-1930 – *Ves Leningrad i Leningradskaya oblast*.
- Velikaya Oktyabrskaya sotsialisticheskaya revolutsia: Entsiklopedia*, Moscow 1987.
- Vsesoyuznaya perepis naselenia 1937 g. Kratkie itogi*, Moscow 1991.

ספרים ומאמרים

- ש' אבן-שושן (עורך), מינסק עיר ואם, תל-אביב 1985.
- ש' אטינגר, 'רוסיה והיהודים - ניסיון של סיכום היסטורי', גשר, 1 (1971), עמ' 8-24.
- א' איתי, קורות "השומר-הצעיר" בס.ס.ס.ר. נוער צופי חלוצי (נצ"ח), ירושלים 1981.
- מ' אלטשולר, 'הוועד הציבורי היהודי לעזרת נפגעי הפוגרומים 1920-1924', שבות, 9 (תשמ"ג), עמ' 16-34.
- מ' אלטשולר, היבסקציה בברית-המועצות 1918-1930, בין לאומיות לקומוניזם, תל-אביב תשמ"א.
- מ' אלטשולר, 'הניסיון לארגן כינוס כלל-יהודי ברוסיה', העבר, 12 (תשכ"ח), עמ' 75-89.
- מ' אלטשולר, 'סיוע יהדות העולם ליהודי ברית המועצות בין מלחמות העולם', מולידריות יהודית לאומית בעת החדשה, ב. פינקוס, א. טרואן (עורכים), שדה בוקר 1988, עמ' 127-145.
- מ' אלטשולר, 'הקהילה הדמוקרטית ברוסיה', דברי הקונגרס העולמי השישי למדעי היהדות, כרך ב', ירושלים, תשל"ו, עמ' 229-235.
- מ' אלטשולר, 'שנותיו האחרונות של חיים לנסקי', בחינות, 9-8 (תשל"ח-תשל"ט), עמ' 141-152.
- מ' אלטשולר, 'תיאטרון יידיש והציבור היהודי בברית המועצות', בספרו של מ' אלטשולר (עורך), התיאטרון היהודי בברית המועצות, ירושלים תשנ"ו, עמ' 13-62.
- י' ארז (עורך), ספר צ"ס. לקורות המפלגה הציונית-סוציאליסטית וברית נוער צ"ס בברית המועצות, תל-אביב 1963.
- מ' בוכסוילר, הגרמנים האתניים באוקראינה לקראת מלחמת העולם השנייה, תל-אביב 1980.

- א' ז' בן-ישי, 'ספרות ועתונות עברית ברוסיה בתקופת המהפכה ואחריה', העבר, ט"ו, תשכ"ח, עמ' 163-202.
 נ' גוטליב (עורך), יהדות דממה, ירושלים תשמ"ד.
 י' גלבע, אוקטובראים עברים, תולדותיה של אשליה, תל-אביב 1974.
 י' גלבע, לשון עומדת על נפשה. תרבות עברית בברית-המועצות, תל-אביב תשל"ז.
 א' גלברד, סופו שלא כתחילתו, קצו של הבונד ברוסיה, תל-אביב 1995.
 א' גרשוני, יהדות ברוסיה הסובייטית, ירושלים 1961.
 א' גרשוני, יהודים ויהדות בברית המועצות, ירושלים 1970.
 ב' דינור, 'התכנית להקמת "בית ספר גבוה למדעי היהדות" בפטרוגראד 1916-1917 וגורלה', העבר, 6 (1958), עמ' 133-151.
 ב' דינור, 'מפברואר עד אוקטובר', העבר, 15 (1968), עמ' 3-19.
 "דרור", מכון טבנקין תשמ"א.
 החלוץ ברוסיה. לתולדות החלוץ הבלתי-לגלי (הלאומי-עמלני), תל-אביב תרצ"ב.
 מ' ווישניצער, 'די אידישע היסטאריקער און געלערטע אין סאוועט-רוסלאנד', צוקונפט, 8 (33) (1928), עמ' 463-461.
 ב' וסט, בדרך לגאולה, תל-אביב תשל"א.
 ב' וסט (עורך), נפתולי דור. קורות תנועת העבודה הציונית צעירי ציון "התאחדות" ברוסיה הסובייטית, תל-אביב תש"ז.
 מ' זהרי, מ' זנד, א' טרטקובר (עורכים), הגות עברית בברית המועצות, ירושלים תשל"ז.
 ל' זינגער, דאס באנייטע פאלק, מוסקבה 1941.
 ב' כ"ץ, דער עלסטער און גרעסטער רב אין רוסלאנד, היינט, 23.01.1931.
 י' לבבי, ההתיישבות היהודית בבירוביגאן, ירושלים תשכ"ה.
 ד' לוין (עורך), תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית בשנים תרע"ח-תש"י, ניו-יורק תשמ"ט.
 ח' לנסקי, מעבר נהר הלת, תל-אביב 1986.
 מ' ה', מ' וינאבר והמהפכה, העבר, 15 (1968), עמ' 203-206.
 י' מאור, התנועה הציונית ברוסיה, ירושלים תשמ"ו.
 א' מוניץ, ארגוני "אורט" בברית-המועצות בשנים 1917-1938, תל-אביב תשמ"א.
 מים מדליו, לזכרו של ד"ר אליהו קצנלנבוגן ז"ל, ירושלים תשנ"א.
 מ' מינץ, חוגרים ומפתחים: תולדות של חבורת "דרור" ברוסיה, תל-אביב 1983.
 נאוואגראד-וואלינסק (זוהיל), תל-אביב תשי"ז.
 י' נדבה, טרוצקי והיהודים, ירושלים, תש"ן.
 מ' סברדלובה, 'הוועד היהודי לעזרת נפגעי המלחמה (יקופ"ו) ברוסיה, 1914-1916', יהדות זמננו, 4 (תשמ"ח), עמ' 269-288.
 מ' סברדלובה, 'יקופ"ו והסיוע לנפגעי המלחמה במארס-אוקטובר 1917', שבות, 13 (תשמ"ט), עמ' 19-30.

- יא' סלוצקי, 'יהדות רוסיה בשנת המהפכה 1917', העבר, 15 (1968), עמ' 32-55.
- יא' סלוצקי, 'נפש קרועה: דרכו וגורלו של הסופר שלמה נפומניאסצ'י', שבת, 3 (1975), עמ' 80-89.
- ש' ספקטור, 'אוז"ה - החברה לשמירת בריאות היהודים ברוסיה (קורותיה ערב מהפכת אוקטובר ובתקופת השלטון הסובייטי)', יהדות זמננו, 6 (תש"נ), עמ' 81-151.
- ד' פינס, החלוץ בכור המהפכה, תל-אביב תרצ"ח.
- ב' פינקוס, יהודי רוסיה וברית-המועצות, תולדות מיעוט לאומי, שדה בוקר 1986.
- יא' צינברג, תולדות ספרות ישראל, 7, תל-אביב תשל"א.
- ל' צנציפר, עשר שנות רדיפות, תל-אביב תר"ץ.
- קציר. קובץ לקורות התנועה הציונית ברוסיה, קובץ ב', תל-אביב 1972.
- א' רפאלי (צנציפר), במאבק לגאולה, תל-אביב 1956.
- ח' שמרוק, הקיבוץ היהודי וההתיישבות החקלאית בבילורוסיה הסובייטית, 1918-1932, עבודת דוקטור, ירושלים תשכ"א.

- M. Agurskii, *Ideologiya natsional-bolshevizma*, Paris 1980.
- M. Agursky, *The Third Rome. National Bolshevism in the USSR*, Westview Press/Boulder and London 1987.
- L. Aizenberg, "Vidy pravitelstva" v evreiskom voprose, Pleve i evreiki-bestuzhevki', *Evreiskaya letopis*, 2 (1923), pp. 73-86.
- V. Aleksandrova, 'Evrei v sovetskoj literature', *Kniga o ruskom evreistve 1917-1967*, New York 1968, pp. 279-305.
- A. Almoini, 'I. D., Amusin – chelovek i uchenyi', *Leningradskii evreiskii almanakh*, 15 (1987), pp. 8-18.
- M. Altshuler (Ed.), *Distribution of the Jewish population of the USSR, 1939*, Jerusalem 1993.
- M. Altshuler, 'Jewish Studies in the Ukraine in the Early Soviet Period', *Soviet Jewish Affairs*, 7 (1), 1977, pp. 19-30.
- M. Altshuler, 'Religion in the Soviet Union in the Late 1930s in the Light of Statistics', *Jews and Jewish Topics in the Soviet Union and Eastern Europe*, 1 (14), 1991, pp. 23-26.
- B.V. Ananyich, *Bankirskie doma v Rossii 1860-1914 gg.*, Leningrad 1991.
- G. Aronson, 'Evreiskaya obshchestvennost v Rossii v 1917-1918 gg.', *Kniga o ruskom evreistve 1917-1967*, New York 1968, pp. 3-21.
- Sh. Asch, *Three cities*, New York 1967.
- P. Avrich, *Kronstadt 1921*, Princeton 1970.

- H. Bar-Yosef, 'Was Haim Lenski a Shlimazl?', *Jews and Jewish Topics in the Soviet Union and Eastern Europe*, 2 (15), 1991, pp. 48-54.
- I. Barenbaum, N. Kostyleva, *Kniznii Peterburg-Leningrad*, Leningrad 1986.
- Y. Bauer, *My Brother's Keeper; A History of the American Jewish Joint Distribution Committee, 1929-1939*, Philadelphia 1974.
- M. Beizer, 'Dom na Pyatoi linii', *Vestnik evreiskoi kultury*, 2 (5), 1990, pp. 38-42.
- M. Beizer, *Evrei v Peterburge*, Jerusalem 1989.
- M. Beizer, *The Jews of St. Petersburg, Excursions Through a Noble Past*, Philadelphia - New York 1989.
- M. Beizer, 'The Leningrad Jewish Religious Community: From the NEP through its Liquidation', *Jews in Eastern Europe*, 3 (28), 1995, pp. 16-42.
- M. Beizer, 'New Information on the Life of Izrail Tsinberg', *Soviet Jewish Affairs*, 21, 2 (1991), pp. 31-38.
- M. Beizer, 'LenOZET – The Leningrad Branch of the Society for Settling Jews on the Land, 1926-1938', *Shvut*, 5 (21), 1997, pp. 96-122.
- M. Beizer, 'The Petrograd Jewish Obshchina (Kehilla) in 1917', *Jews and Jewish Topics in the Soviet Union and Eastern Europe*, 3 (10), 1989, pp. 5-29.
- M. Beizer, 'Sem'ia peterburgskogo ravvina', *Aviv*, 2 (1989), pp. 54-55.
- A. Belov, 'O Nakhmane Shvartse, kotoryi ne spodobilsia stat Nakhmanom Shakhorom', *Nedelya*, 47 (1994), 49 (1994).
- V. Belyaev, I. Vinnikov, 'Arabistika i semitologiya na Vostochnom fakultete', *Uchyonye zapiski LGU. Seria vostokovedcheskikh nauk*, 13 (1960), pp. 98-110.
- V.I. Bereztkov, *Piterskie prokuratory*, St. Petersburg 1998.
- E. Binevich, 'Vot budesh kak Ber Levin', *Narod moi*, 20-21 (1991).
- V.I. Binshtok, 'Evrei v Petrograde', *Evreiskii almanakh*, Petrograd 1923, pp. 293-302.
- V.I. Binshtok, S.A. Novoselskii, 'Evrei v Leningrade', *Voprosy biologii i patologii evreev*, 2 (1928), pp. 176-188.
- V.I. Binshtok, S.A. Novoselskii, 'Evrei v Leningrade (Peterburge) 1900-1924 gg.', *Voprosy biologii i patologii evreev*, 1, 1 (1926), pp. 30-63.
- A.V. Blyum, *Evreiskii vopros pod sovetskoi tsenzuroi*, St. Petersburg 1996.
- A. Blyum, 'Hebrew Publications and the Soviet Censor in the 1920s', *East European Jewish Affairs*, 23, 1 (1993), pp. 91-99.

- G.A. Bordiugov (Ed.), *Istoricheskie issledovaniya v Rossii, tendentsii poslednikh let*, Moscow 1996.
- B. Borokhov, Yu. Gessen, G. Voltke, I. Cherikover, 'Prosveshchenie', *Evreiskaya entsiklopedia*, Vol. 13, pp. 30-62.
- Kh.B. Braude, 'Materialy po estestvennomu dvizheniyu evreiskogo naselenia v Moskve za 48 let (1870-1917)', *Voprosy biologii i patologii evreev*, 1, 1 (1926), pp. 64-68.
- M. Buchsweiler, 'Soviet Policy toward the German Minority, Mainly during the Inter-War Period', *Minority Problems in Eastern Europe between the World Wars*, Jerusalem 1988, pp. 52-57.
- O.V. Budnitskii (Ed. & Compiler), *Evrei i russkaya revoliutsiya: materialy i isledovaniya*, Moscow-Jerusalem 1999.
- F. Burko, *The Soviet Yiddish Theatre in the Twenties*, Ph.D., Southern Illinois 1978.
- A. Burshtein, B. Burshtein, 'Permskaya evreiskaya svetskaya obshchina', *Istoricheskie sudby evreev v Rossii i SSSR: Nachalo dialoga*, Moscow 1992, pp. 175-185.
- E.H. Carr, *The Bolshevik Revolution 1917-1923*, Vol. 1, London 1954.
- E.H. Carr, *The Changing Outlook*, London 1958.
- E.H. Carr, *The Interregnum 1923-1924*, London 1954.
- E.H. Carr, *Socialism in One Country 1924-1926*, Vol.1, London 1958.
- I.M. Cherikover, *Istoria obshchestva dlya rasprostraneniya prosveshcheniya mezhdru evreyami v Rossii (Kulturnye techeniya v russkom evreistve 1863-1913)*, Vol. 1, St. Petersburg 1913.
- R. Conquest, *The Great Terror*, London 1968.
- R. Conquest, *The Harvest of Sorrow: Soviet Collectivization and the Terror-Famine*, New York - Oxford 1986.
- R. Conquest (ed.), *Religion in the USSR*, London – Sydney - Toronto 1968.
- S. Davis, *Popular Opinion on Stalin's Russia. Propoganda and Dissent, 1934-1941*, Cambridge, 1997.
- I. Deutscher, *The Prophet Armed*, New York - London 1954.
- A.I. Dobkin, 'Lishentsy: 1918-1936', *Zvenya*, 2 (1992), pp. 600-610.
- T. Dolzhanskaya, 'Na odnoi volne', *Na odnoi volne. Evreiskie motivy v russkoi poezii*, Jerusalem 1974, pp. 5-32.
- A. Donat, 'Vvedenie', *Neopalimaya kupina: Evreiskie siuzhety v russkoi poezii, Antologia*, New York 1973.

- S. Dubnov, 'Evrei', in A. I. Kastelyanskii (Ed.), *Formy natsionalnogo dvizheniya v sovremennykh gosudarstvakh*, St. Petersburg 1910, pp. 397-423.
- S. Dubnov, 'Ob izuchenii istorii russkikh evreev i ob uchrezhdenii russko-evreiskogo istoricheskogo obshchestva', *Voskhod*, 4-9 (1891), pp.1-91.
- S. Dubnov, 'O sovokupnoi rabote po sobiraniu materialov dlya istorii russkikh evreev', *Voskhod*, 11 (1891), pp. 25-33. Second pagination.
- S. Dubnov, *Pisma o starom i novom evreistve*, St. Petersburg 1907.
- A. Dvilyanskii, *Muzykalnyi evreiskii folklor Belarusi*, Mogilev 1996.
- M. Epshtein, 'K istori evreiskoi kolonii v Peterburge', *Evreiskaya letopis*, 1 (1923), pp. 103-113.
- Evreiskii almanakh*, Petrograd 1923.
- Evreiskii vestnik*, Leningrad 1928.
- V. Ezhov, 'Nachalo deyatelnosti komsomolskoi organizatsii Leningradskogo universiteta', *Ocherki po istorii Leningradskogo universiteta*, Vol. 1, Leningrad 1962, pp. 159-168.
- Yu. Felshtinskii, 'Razгром levoi oppozitsii v SSSR', *Minuvsheye*, 7 (1989), pp. 254-316.
- M. Fainsod, *How Russia is Ruled*, Cambridge 1959.
- D. Fishman, 'Preserving Tradition in the Land of Revolution: The Religious Leadership of Soviet Jewry, 1917-1930', in J. Wertheimer (Ed.), *The Uses of Tradition, Jewish Continuity in the Modern Era*, New York - Jerusalem 1992, pp. 85-118.
- M. Frenkin, *Russkaya armiya i revoliutsiya 1917-1918*, Munich 1978.
- M. Frenkin, *Zakhvat vlasti bolshevikami v Rossii i rol tylovykh garnizonov armii. Podgotovka i provedenie oktyabrskogo myatezha 1917-1918 gg.*, Jerusalem 1982.
- M. Friedberg, 'Jewish Themes in Soviet Russian Literature', in L. Kochan (Ed.), *The Jews in Soviet Russia since 1917*, Oxford 1972, pp. 188-207.
- Ya.G. Frumkin, G.Ya. Aronson, A.A. Goldenweizer (Eds.), *Kniga o russkom evreistve 1917-1967*, Vol. 2, New York 1968.
- V. Gessen, 'Evreiskaya religioznaya obshchina v Petrograde i ee razгром bolshevikami', *Narod moi*, 26.2.1993.
- V.Yu. Gessen, 'Grigorii Abramovich Goldberg: yurist, pedagog, obshchestvennyi deyatel', *Iz glubiny vremen*, St. Petersburg, 10 (1998).
- V. Gessen, 'Jewish University of Petrograd', *East European Jewish Affairs*, 22, 1 (1992), pp. 74-75.
- V. Gessen, 'On zastavlyal pushkinskie stikhi shagat sprava nalevo', *Narod moi*, 10 (1994).

- V. Gessen, 'The Strange Fate of the Archives of the St.Petersburg Jewish Societies', *Soviet Jewish Affairs*, 21, 2 (1991), pp. 55-68.
- Yu. Gessen, 'St. Petersburg', *Evreiskaya entsiklopedia*, Vol. 13, col. 936-950.
- I. Getzler, *Kronstadt 1917-1921: The Fate of Soviet Democracy*, Cambridge University Press 1983.
- Z. Gitelman, *Jewish Nationality and Soviet Politics. The Jewish Section of the CPSU, 1917-1930*, Princeton 1972.
- M. Gitlits, 'K voprosu o spetsifike i putyakh razvitiya evreiskogo yazyka (yidish)', *Yazyk i myshlenie*, 9 (1940), pp. 47-56.
- L.O. Gordon, 'K istorii poselenia evreev v Peterburge', *Voskhod*, 1 (1881), pp. 111-123.
- B. Gorev, *Protiv antisemitov*, Moscow 1928.
- L. Gourvitch, *Twenty Five Years OSE (1912-1937)*, Paris 1937.
- A. Greenbaum, 'Hebrew Literature in Soviet Russia', *Jewish Social Studies*, 30, 3 (1968), pp.135-148.
- A. Greenbaum, *Jewish Scholarship and Scholarly Institutions in Soviet Russia, 1918-1953*, Jerusalem 1978.
- A. Greenbaum, 'Judaism in Soviet Russia', *Minority Problems in Eastern Europe between the World Wars*, Jerusalem 1988, pp. 134-138.
- A. Greenbaum, 'The Rabbinic Conference at Korostin', *Shvut*, 4 (1996), pp. 53-58.
- A.Greenbaum, 'New Light on the Fate of Zorakh Grinberg', *Jews and Jewish Topics in the Soviet Union and Eastern Europe*, 2 (12), 1990, pp. 32-34.
- A. Greenbaum, M. Beizer, 'Yehiel Ravrebe: Jewish Poet and Scholar', *Jews and Jewish Topics in the Soviet Union and Eastern Europe*, 1 (17), 1992, p.27-36.
- S. Gruzenberg, 'Doktor Sankhes', *Voskhod*, 7 (1898), pp. 82-86.
- S. Gruzenberg, 'Evreiskoe naselenie Peterburga v sotsial'nom i sanitarnom otnoshenii', *Voskhod*, 1 (1891), pp. 1-23.
- L.B. Gurevich, *Siria, Palestina, Mesopotamia – mandatnye strany*, Leningrad 1925.
- N. Guseva, 'Semya Gintzburgov. Obshchestvennaya zhizn i deyatelnost', *Narod moi*, 8 (61), 1993.
- Z. Halevy, *Jewish Schools under Czarism and Communism. A Struggle for Cultural Identity*, New York 1976.
- Z. Halevy, *Jewish University Students and Professionals in Tsarist and Soviet Russia*, Tel-Aviv 1976.

- M. Heller, A. Nekrich, *Utopia in Power: A History of the USSR from 1917 to the Present*, Hutchinson 1985.
- G. Hosking, *A History of the Soviet Union*, London 1990.
- 'Isaak Natanovich Vinnikov', *Voprosy filologii stran Azii i Afriki*, 1 (1971), pp. 3-31.
- S.M. Iskhakov, 'Obshcherossiiskaya partiia musulman', *Istoria natsionalnykh politicheskikh partii v Rossii*, Moscow 1997, pp. 214-239.
- Istoria natsionalnykh politicheskikh partii Rossii. Materialy mezhdunarodnoi konferentsii: Moskva. 21-22 maya 1996 g.*, Moscow 1997.
- 'Istoria vzniknovenia i deyatelnosti Komissariata po delam natsionalnostei Soiuza Kommun Severnoi oblasti', *Izvestiya Peterburgskogo komissariata po delam natsionalnostei*, 1919, pp. 12-55.
- V. Izmozik, 'Soviet Jewry as Reflected in Letters Intercepted by the Leningrad OGPU', 1924-1925, *Jews in Eastern Europe*, 1 (23), 1994, pp. 32-45.
- A. Khaesh, 'Gimnaziya Eizenbeta', *Evreiskaya shkola*, 2 (1993), pp. 45-52.
- E. Kimerling, 'Civil Rights and Social Policy in Soviet Russia, 1918-1936', *The Russian Review*, 41, 1 (1982), pp. 24-46.
- L. Kliachko, 'Za chertoii. V Peterburge', *Evreiskaya letopis*, 2 (1923), pp. 114-122.
- L. Kliachko, 'Tainstvennyi kabinet', *Povesti proshlogo*, Leningrad 1929, pp. 137-141.
- W. Kolarz, *Religion in the Soviet Union*, London 1961.
- B.Ya. Koprzhiva-Lurie, *Istoria odnoi zhizni*, Paris 1987.
- G.V. Kopytova, *Obshchestvo evreiskoi narodnoi muziki v Peterburge-Petrograde*, St. Petersburg 1997.
- L. Krichevskii, 'Evrei v apparate VChK-OGPU v 20-e gg.', *Vestnik Evreiskogo universiteta v Moskve*, 1 (8), pp. 104-140.
- I. Krupnik, 'Sudba kollektzii', *Vestnik evreiskoi kultury*, 2 (5), 1990, pp. 43-46.
- V.M. Kruchkovskaya, *Tsentralnaya gorodskaya дума Petrograda v 1917 g.*, Leningrad 1986.
- A. Kugel, 'Evreiskii teatr', *Profili teatra*, Moscow 1929, pp. 182-200.
- 'Kulturno-obshchestvennaya zhizn', *Evreiskaya tribuna*, 1-2 (1918), pp. 14-22.
- J. Kunitz, *Russian Literature and the Jews*, New York 1992 +ed.
- M. Kupovetskii, 'Evreiskoe naselenie Moskvy (15-20 vv.)', *Etnicheskie grupy v gorodakh Evropeiskoi chasti SSSR*, Moscow 1987, pp. 58-71.
- A. Larin, *Evrei i antisemitizm v SSSR*, Moscow-Leningrad 1929.
- N.B. Lebina, M. B. Shkarovskii, *Prostitutsiya v Peterburge*, Moscow 1994.

- G. Ledad, *Antisemitizm i antisemity*, Leningrad 1929.
- D. Levin, *Desyat vagonov*, Moscow-Leningrad 1931.
- V. Levin, 'Istoria dorevolutsionnykh evreiskikh molitvennykh uchrezhdenii Peterburga', *Narod moi*, 2 (55-56), 1993.
- V. Levin, 'Ocherk evreiskogo shkolnogo obrazovaniya v dorevolutsionnom Peterburge', *Evreiskaya shkola*, 1 (1993), pp. 74-88.
- V. Levitina, *I evrei – moya krov. Evreiskaya drama – russkaya stsena*, Moscow 1991.
- B. Lukin, 'Archive of the JHES: History and Present Condition', *Jews in Eastern Europe*, 1 (20), 1993, pp.45-61.
- V. Lukin, 'Evreiskoe kladbishche', *Istoricheskie kladbishcha Peterburga*, St. Petersburg 1993, pp. 450-465.
- B. Lukin, 'Jewish Scholarly Life in Leningrad in the mid-1920s: Background to a Letter', *Jews and Jewish Topics in the Soviet Union and Eastern Europe*, 2 (15), 1991, pp. 66-72.
- I. Markon, 'Rabbi David Tewele Katzenellenbogen in Leningrad', *Der Israelit*, 3 (1931).
- M. Meerson, 'The Renovationist Schism in the Russian Orthodox Church', *Canadian-American Slavic Studies*, 1992, no. 26 (1-3), pp. 293-314.
- Ya. Menaker, *Zagovorshchiki, ikh spodvizhniki i soobshniki*, Part 1, Book 1, Jerualem 1990.
- V.V. Mikhailenko, T.M. Smirnova, 'Kulturno-prosvetitel'naya rabota sredi natsionalnykh menshinstv Petrograda i Petrogradskoi gubernii v 1918-1920 gg.', *Vestnik LGU*, series 6, 1 (6), 1991, pp. 35-46.
- Z.L. Mindlin, 'Sotsialnyi sostav i glavnye zanyatia evreiskogo naselenia SSSR', *Evrei v SSSR*, Vol. 4, Moscow 1929.
- M. Mintz, 'The Birobidzhan Idea: When Was it First Proposed?' *Jews in Eastern Europe*, 1995, I (26), pp. 5-10.
- B.I. Nathans, *Beyond the Pale: The Jewish Encounter with Late Imperial Russia*, University of California Press 2001.
- N.E. Nosov, 'Vysshaya shkola', *Ocherki istorii Leningrada*, vol. 4, Leningrad 1964, pp. 674-801.
- F. Perchyonok, 'Akademiya nauk na "Velikom perelome"', *Zveniya*, 1 (1991), pp. 163-235.
- B. Picon-Volin, *Le théâtre juif soviétique pendant les années vingt*, Lausanne 1973.
- B. Pinkus, I. Fleischhauer, *Die Deutschen in der Sowjetunion*, Baden-Baden 1987.
- B. Pinkus, 'The Extra-Territorial National Minorities in the Soviet Union, 1917-39: Jews, Germans and Poles', *Studies in Contemporary Jewry*, 3 (1987), pp. 72-97.

- B. Pinkus, 'Soviet Policy toward the Extraterritorial National Minorities: The Case of the Poles', *Minority Problems in Eastern Europe between the World Wars*, Jerusalem, 1988, pp. 46-51.
- R. Pipes, *The Formation of the Soviet Union, Communism and Nationalism 1917-1923*, Cambridge, Massachusetts 1957.
- R. Pipes, *The Russian Revolution*, New York 1990.
- R. Pipes, *Russia under the Bolshevik Regime*, New York 1994.
- M. Popovskii, *Vladimir Khavkin*, Jerusalem 1990.
- G. Prussakov, 'Sostav i rasseleniye bezhentsev i vyselentsev-evreev', *Delo pomoshchi*, 1-2 (1917), pp. 11-14.
- P. Roberts, 'Jewish Bankers, Russia, and the Soviet Union, 1900-1940: The Case of Kuhn, Loeb and Company', *American Jewish Archives*, 49 (1/2), 1997, pp. 9-37.
- N. Romanova, 'Evreiskii otdel Petrogradskogo komissariata po delam natsionalnostei (1918-1923 gg.)', *Vestnik evreiskogo universiteta v Moskve*, 3 (10), 1995, pp. 56-69.
- J. Rothenberg, *The Jewish Religion in the Soviet Union*, New York 1971.
- L. Schapiro, *The Communist Party of the Soviet Union*, London 1964.
- P.W. Shaw, *The Odessa Jewish Community, 1855-1900: An Institutional History*, Ph. D., Hebrew University of Jerusalem 1988.
- J.B. Schechtman, 'The U.S.S.R., Zionism, and Israel', in L. Kochan (Ed.), *The Jews in Soviet Russia since 1917*, Oxford 1972, pp. 99-124.
- J.B. Schechtman, *Zionism and Zionists in Russia*, New York, 1966.
- E. Schulman, *A History of Jewish Education in the Soviet Union*, New York 1971.
- S. Schwarz, *The Jews in the Soviet Union*, Syracuse 1951.
- L. Shapiro, *The History of ORT. A Jewish Movement for Social Change*, New York 1980.
- I. Shneider, 'Jewish Educational Institutions in Petrograd, 1917-1918', *Jews in Eastern Europe*, 1 (20), 1993, pp. 34-44.
- M.G. Shtein, *Ulyanovy i Leniny: Tainy rodoslovnoi i psevdonima*, St. Petersburg 1997.
- G. Sliozberg, *Baron G. Gintsburg, yego zhizn i deyatelnost, K stoletiyu so dnya ego rozhdeniya*, Paris 1933.
- K. Starkova, 'Gebraistika, Aziatskii muzei – Leningradskoye otdelenye Instituta Vostokovedeniya Akademii nauk SSSR', Moscow 1972, pp. 544-559.
- K. Starkova, 'Semitologiya v SSSR za sorok let', *Uchenye zapiskii Instituta Vostokovedeniya (AN SSSR)*, 25 (1960), pp. 263-267.

- L.V. Suni & E.S. Kiuru, 'Finny', *My zhyviom na odnoi zemle. Naselenie Peterburga i Leningradskoi oblasti*, St. Petersburg, 1992, pp. 130-147.
- L. Trotsky, *O Lenine. Materialy dlya biografa*, Moscow 1924.
- I. Trumpeldor, "*Gekhaluts*" *i ego sushchnost i blizhaishie zadachi*, Petrograd 1918.
- I. Tverskoi, 'Zusya – Zinovii Aronovich', *Leningradskii evreiskii almanakh*, 19 (1989), pp. 52-55.
- I. Tverskoi, 'Leningradskaya evreiskaya shkola', *Leningradskii evreiskii almanakh*, 18 (1988), pp. 67-78.
- N.P. Ulianov, 'Sudby uchitelei Petrischule (20-e – 30-e gody XX v.)', *Nemtsy v Rossii: liudi i sudby*, St. Petersburg 1998, pp. 196-209.
- M. Vainshtein, 'Golos, preodolevshii desyatiletia', in L. Lunts, "*Rodina*" *i drugie proizvedeniya*, Jerusalem 1981, pp. 307-347.
- M. Vainshtein, 'Sudby sviazuiushchaya nit', in V. Kaverin, "*Khudozhnik neizvesten*" *i drugie proizvedeniya*, Jerusalem 1982, pp. 335-358.
- M.I. Vainshtein, 'Obshchestvo evreiskoi narodnoi muzyki kak faktor kulturnoi zhizni Peterburga nachala XX veka', *Etnografya Peterburga-Leningrada*, 2 (1988), pp. 29-38.
- Yu. Vartanov, 'Nekotorye dannye o byte peterburgskikh evreev v 70-e gody 19-go veka na stranitsakh gazety "Gamelits"', *Etnografya Peterburga-Leningrada*, 1 (1987), pp. 30-36.
- Ya. Vasilkov, A. Grishina, F. Perchyonok, 'Repressirovannoe vostokovedenie', *Narody Azii i Afriki*, 4 (1990), pp. 113-126, 5 (1990), pp. 96-106.
- N.Ya. Vorobyov, *Vsesoyuznaya perepis naselenia 1926 g.*, Moscow 1957.
- B. M. Weissman, *Herbert Hoover and Famine: Relief to Soviet Russia: 1921-1923*, Stanford, 1974.
- A. Yodfat, 'Jewish Religious Communities in the USSR', *Soviet Jewish Affairs*, 2 (1971), pp. 61-67.
- D. Yoffe, 'Poslednyaya poema Khaima Lenskogo', *Narod moi*, 15 (44), 1992.
- N.V. Yukhneva, 'Evrei Peterburga v period reform 1860-kh godov: sotsialno-demograficheskaya kharakteristika', *Peterburg i ego guberniya: istoriko etnograficheskiye issledovaniya*, Leningrad 1989, pp. 81-112.
- N.V. Yukhneva, 'Peterburg kak tsentr natsionalno-kulturnykh dvizhenii narodov Rossii', *Etnografiya Peterburga-Leningrada*, Leningrad, 1 (1987), pp. 4-12.
- N.V. Yukhneva, 'Peterburg-Leningrad – mnogonatsionalnyi gorod', *My zhivem na odnoi zemle. Naseleniye Peterburga i Leningradskoi oblasti*, St. Petersburg 1992, pp. 16-60.

- N.V. Yuhneva, *Etnicheskii sostav i etno-sotsialnaya struktura naseleniya Peterburga*, Leningrad 1984.
- V. Zhabotinskii, 'Antisemitizm v Sovetskoj Rossii', *Izbrannoye*, Jerusalem 1978, pp. 188-191.
- L. Zinger, 'Dvizhenie evreiskogo naseleniya SSSR', *Voprosy biologii i patologii evreev*, 2 (1928), 125-139.
- L. Zinger, 'Evreiskoye naseleniye Moskvyy', *Voprosy biologii i patologii evreev*, 1, 3 (1930), 153-164.
- L. Zinger, *Evreiskoye naseleniye v Sovetskom Soyuze*, Moscow 1932.
- L. Zinger, *Natsionalnyi sostav proletariata v SSSR*, Moscow 1934.
- S. Zipperstein, *The Jews of Odessa: A Cultural; History, 1794-1881*, Stanford 1985.
- S. Zipperstein, 'The Politics of Relief, The Transformation of Russian Jewish Communal Life During the First World War', *Studies in Contemporary Jewry*, 4 (1988), pp. 22-40.
- D.I. Zolotnitskii, 'Dramaticheskie teatry', *Ocherki istorii Leningrada*, Vol. 4, Leningrad 1964, pp. 733-773.